

УДК 378:001

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3\(222\)-67-70](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3(222)-67-70)**ЛОГВІНОВ ІГОР ІГОРОВИЧ,**

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри сучасних іноземних мов та перекладу,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Ihor Logvinov,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Modern Foreign Languages and Translation,

Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

E-mail: protermin8@gmail.com**ORCID iD:** <https://orcid.org/0000-0002-2057-7881>

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

А Аналізується формат міждисциплінарного дискурсу при вивченні іноземної мови в закладі вищої освіти та набутті інтегральних компетенцій. Зазначається, що сучасний соціокультурний простір характеризується принципами плюралізму, що актуалізує інтегральні виміри освітнього процесу. Іноземна мова постає ефективним інструментом для вирішення завдань інформативно-комунікативного змісту у будь-якому освітньому напрямі. Водночас, інтегральна компетенція визначає професійну здатність вирішувати завдання у фаховій сфері та у суміжних або дотичних галузях суспільної діяльності.

Отже, інтегральні виміри вивчення іноземної мови є одними з ключових аспектів набуття міждисциплінарних і мультикультурних навичок.

Ключові слова: іноземна мова; інтегральні компетенції освітньої програми; міждисциплінарність; мультикультурність; плюралізм

PECULIARITIES OF INTEGRAL COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATIONAL PROGRAMS AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

С The format of interdisciplinary discourse in the study of a foreign language at a higher education institution and the acquisition of integral competencies is examined. It is noted that the modern socio-cultural space is characterized by the principles of pluralism, which highlight the integral dimensions of the educational process. A foreign language becomes an effective tool for solving informational and communicative tasks in any educational domain. At the same time, integral competence determines the professional ability to solve tasks both in the professional field and in related or tangential fields of social activity. It is noted that the universality of the English language determines the specifics of professional competencies, which are guided precisely by integral characteristics. A promising direction for research involves proposals to expand the content of the existing unified framework for integral competence in the study of the English language in institutions of higher education. Therefore, the integral dimensions of foreign language learning are one of the key aspects of acquiring interdisciplinary and multicultural skills.

Keywords: foreign language; integral competencies of the educational program; interdisciplinarity; multiculturalism; pluralism

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями.

Англійська мова протягом останніх десятиліть продемонструвала свою ефективність в інформаційно-комунікативній системі соціокультурного простору. Основним маркером затребуваності англійської мови стала її актуальність у двох основних форматах міжнародних відносин: дихотомічному протистоянні та синергійній взаємодії. Такі реалії сформували особливу природу інтегральних характеристик функціонування англомовного середовища у світовій політиці, економіці та культурі.

З одного боку, інтегральні виміри сконцентровані на побудові уніфікованих норм і параметрів у всіх сферах суспільної діяльності. У цьому контексті англійська мова позиціонується як інструмент покращення інформативно-комунікативних аспектів тренду універсальності. З іншого боку, з актуалізацією глобальних і локальних протистоянь, англомовний дискурс зберігає статус затребуваності

й у дихотомічній парадигмі. Унікальність соціокультурної ролі англійської мови полягає в її здатності зберігати практичну та стратегічну значущість.

Вказані особливості позиціонування англійської мови в практично-професійному руслі зумовлюють потребу в перегляді існуючої матриці компетенцій при вивченні дисципліни в закладі вищої освіти. Традиційне формулювання інтегральної компетенції при здобутті знань, умінь і навичок з англійської мови передбачає орієнтоване на універсальність. Водночас, сучасний динамічний соціокультурний світ потребує розширення існуючих принципів до синергійної моделі взаємодії та розвитку.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження особливостей упорядкування освітньої програми з англійської мови в сегменті матриці компетентностей основну увагу зосереджують на двох аспектах: теоретико-методологічному та практично-орієнтованому.

На думку вчених (О. Кирпиченко, І. Pushchyna, Y. Kichuk, N. Shevchenko, O. Luchaninova, V. Koval), фундаментальний статус вивчення англійської мови зберігає загальна комунікативна компетентність [7]. Зокрема О. Bilous, V. Voloshyna, висвітлюють актуальність володіння англійською мовою в сучасному міжкультурному середовищі [5], а M. Sá, S. Serpa – у розрізі інтернаціоналізації освіти [11].

Наукові дослідження викладання англійської мови професійного спрямування вказують на такі формати:

- формат загальної академічної дисципліни (E. Masaro, M. Akincioglu, S. Han) [8];
- модель міждисциплінарного характеру компетентнісного підходу (M. Rashidova) [10];
- курс практично-професійного застосування (T. Dang, G. Bonar, J. Yao) [6];
- фактор діяльнісного підходу у практично-буденному вимірі (O. Biletska, T. Kuchai, T. Kravtsova, N. Bidyuk, V. Tretko, O. Kuchai) [4].

Як зазначають дослідники, конкретизація інтегральних характеристик особливо актуалізується в контексті формування спеціалізованої іншомовної комунікативної компетентності (О. Буяновська) [1] або ж в лінгвістичному сегменті соціокультурних компетенцій (Ю. Ніколаєнко) [2].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Інтегральна компетентність освітньої програми з англійської мови висвітлена в науковому дискурсі переважно в загальноосвітньому прояві. Аналіз освітніх програм різних освітніх напрямів і спеціальностей вказує на те, що інтегральна компетентність має загальний вигляд без

конкретизації стандартів і принципів, притаманних у нашому випадку, сфері вивчення англійської мови.

Результати дослідження вказують на два шляхи вирішення проблеми концентрації ціннісно-цілових вимірів інтегральної компетентності при вивченні англійської мови:

- формат актуалізації міждисциплінарності та мультикультурності через загальні, фахові та спеціальні компетенції;
- модель удосконалення інтегральної компетентності через диференціацію за освітніми напрямами.

Мета статті полягає у визначенні практично-професійних вимірів інтегральної компетенції освітньо-професійної програми з англійської мови в закладі вищої освіти. Завдання статті сконцентроване на висвітленні інтегральних проявів міждисциплінарності та мультикультурності в глобалізаційних процесах сучасного світу. Актуальність універсальних інструментів сучасного інформаційного суспільства вимірюється спроможністю впорядковувати масштабність та інтенсивність інформаційного простору. Рівень володіння англійською мовою постає ефективним засобом реагування на динамічні виклики часу.

Викладення основного матеріалу дослідження. У сучасному науково-педагогічному розумінні інтегральна компетенція фактично є спільною для освітніх програм усіх напрямів і спеціальностей, орієнтуючись на здатність розв'язання складних спеціалізованих завдань.

Освітньо-професійні програми з англійської мови в закладах вищої освіти мають стандартну структуру та формулювання інтегральної компетентності, яка зводиться до потреби залучення філологічної сфери до міждисциплінарного дискурсу (рис. 1):

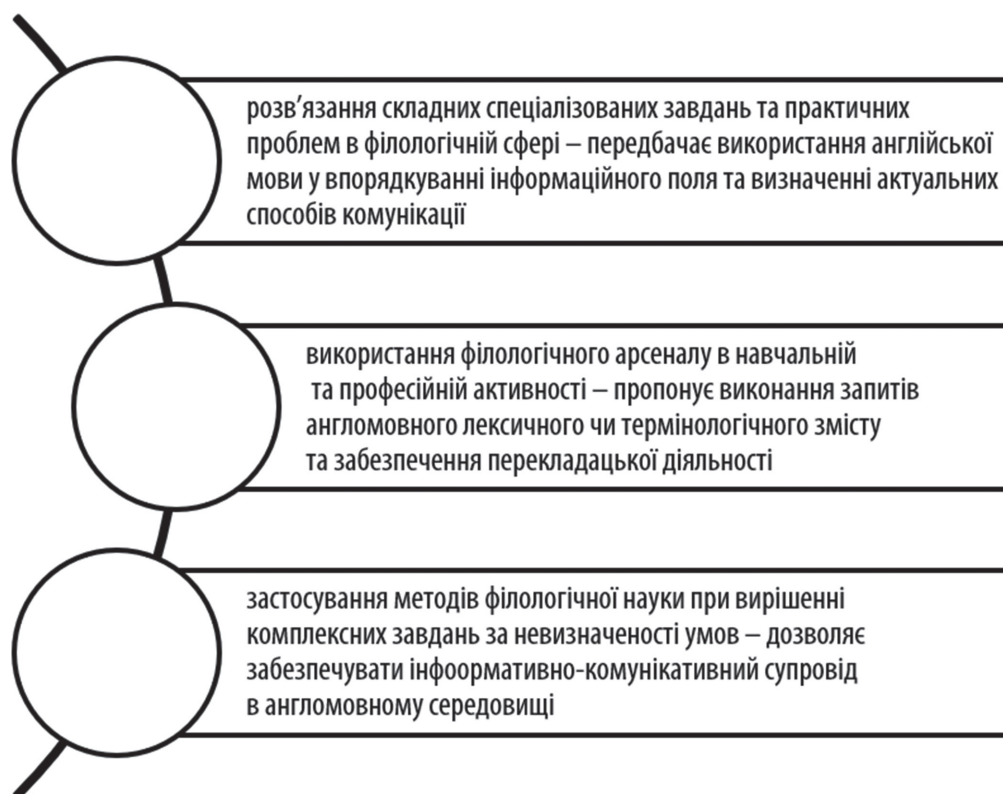


Рис. 1. Міждисциплінарний характер інтегральної компетентності при вивченні англійської мови

Особливістю інтегральної компетенції є її прихований вплив на становлення подальших фундаментальних компетенцій – загальних, фахових і спеціально-професійних. Фахові знання та навички з англійської мови позиціонуються в системному розумінні як інструмент інформативно-комунікативної активності. Далі відбувається процес структурного, організаційного та функціонального розподілу компетенцій, залежно від цільових запитів професійної

діяльності чи педагогічної активності, на що вказують I. Panferova, L. Tomchani [9].

У випадку з вивченням англійської мови така інтегральна настанова передбачає використання знання мови у професійних нішах, про що засвідчує Л. Субота [3]. Однак важливо розуміти, який саме аспект володіння англійської мови актуалізується в міждисциплінарному дискурсі (табл. 1):

Таблиця 1

Елементи англомовної активності в міждисциплінарній парадигмі

(джерело: власна розробка автора)

Елемент компетенцій	Прояв у професійному просторі
Рівень грамотності	Знання англійської мови на належному рівні забезпечує сталість і верифікацію інформаційного простору, що є критично важливим для професійного дискурсу.
Перекладацька діяльність	Інформаційне поле потребує якісного лінгвістичного забезпечення та супроводу, який передовсім актуалізується в здатності подати необхідний матеріал, використовуючи прямий або допоміжний переклад англійською мовою.
Сприйняття інформації	Трансляція інформаційного контенту в сучасному динамічному суспільстві фіксує потребу в оперативності сприйняття фактів чи пояснень.
Комунікативний вимір	Аспект взаємодії в суспільстві на основі спільної мови передбачає її знання на рівні не лише побутово-буденного розуміння, але й у складних професійно-тематичних вимірах.
Розуміння та тлумачення	Принцип виявлення змісту та сенсу англомовної інформації є нормою сучасного суспільства, яке вимагає критичного осмислення інформаційного поля через його надмірну масштабність та інтенсивність.

О. Курпиченко, І. Pushchyna, У. Kichuk, N. Shevchenko, О. Luchaninova, V. Koval підкреслюють, що традиційно вивчення англійської мови вважалось елементом комунікативної компетентності, що визначало акценти вивчення цієї дисципліни [7, с. 16].

Однак інформаційно-технологічні (і передовсім, цифрові) інновації додали до комунікативної ще й соціокультурну компетенцію, яка вимагає нових цільових стандартів вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, а саме:

- системні трансформації використання англійської мови в мультикультурному просторі [5, с. 15];
- специфіку застосування англійської мови в нелінгвістичному професійному середовищі [10, с. 164];
- викладання професійних дисциплін англійською мовою як мовою міжнародної комунікації [6, с. 840];
- орієнтованість на діяльнісний підхід, який відповідає прагматичним принципам використання англійської мови у професійній діяльності [4, с. 243].

Зрештою, зміни в академічності позиціонування іноземної мови як дисципліни освітньої програми підготовки фахівців у вищій школі ініціювали дискусії щодо балансу системності-варіативності фахових компетенцій [8, с. 144]. У цьому контексті актуалізується роль інтегральної компетенції, яка позбавлена конкретизації знань і навичок, але відіграє роль структурно-методологічного орієнтиру у вказаному балансі.

Висновки. Отже, сучасний освітній простір потребує

конкретизації принципів інтегральної компетенції при вивченні англійської мови здобувачами вищої освіти. Наявний сегмент цього елементу освітньо-професійної програми з англійської мови має переважно декларативний характер та охоплює загальноосвітні та загальнонаукові принципи, підводячи до спільного знаменника навчально-педагогічну активність. Крім того, динамічність соціокультурного простору потребує нових ціннісно-цільових настанов інтегральної компетентності в освітньо-методичному арсеналі. Результати дослідження відзначають принципи міждисциплінарності в якості ключового механізму формування системних знань, умінь і навичок лінгвістичного сегменту у здобувачів вищої освіти. Англійська мова в нових умовах в інтегральному розрізі постає не фактором професійності, а системним елементом фахової підготовки.

Перспективи подальших розвідок. Пошук шляхів розширення концептуальних і функціональних вимірів інтегральних компетенцій зосереджено в міждисциплінарному та мультикультурному полі, що є сприятливим середовищем для англомовного дискурсу. Володіння англійською мовою в сучасній освітній парадигмі не обмежується академічним рівнем грамотності. Динамічність суспільного розвитку вимагає від лінгвістичних компетенцій системності в інформативно-комунікативній активності, що виражається в трансформації традиційних фундаментальних навичок володіння мовою до інноваційної моделі використання мови у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Буяновська О. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у вищих навчальних закладах. *Актуальні питання гуманітарних наук: Педагогіка*. 2022. № 48. С. 241–245. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/48-1-37>
2. Ніколаєнко Ю. Соціокультурна компетентність майбутніх перекладачів у контексті міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2021. № 51. С. 55–58. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.51-3.14>
3. Субота Л. Методи формування мовленнєвої компетенції у студентів молодших курсів. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2023. № 1. С. 51–56. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.1.8>
4. Biletska O., Kuchai T., Kravtsova T., Bidiuk N., Tretko V., Kuchai O. The Use of the Activity Approach in Teaching Foreign Languages in Higher Education Institutions. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. № 13. P. 243–267. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/420>
5. Bilous O., Voloshyna V. Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialists of higher education. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*. 2020. № 3. P. 15–25. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.3\(102\).2020.15-25](https://doi.org/10.35433/pedagogy.3(102).2020.15-25)
6. Dang T. K. A., Bonar G., Yao J. Professional learning for educators teaching in English-medium-instruction in higher education: a systematic review. *Teaching in Higher Education*. 2021. № 28. С. 840–858. <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1863350>
7. Kyrpychenko O., Pushchyna I., Kichuk Y., Shevchenko N., Luchaninova O., Koval V. Communicative Competence Development in Teaching Professional Discourse in Educational Establishments. *International Journal of Modern Education and Computer Science*. 2021. № 13. P. 16–27. <https://doi.org/10.5815/ijmecs.2021.04.02>
8. Macaro E., Akincioglu M., Han S. English medium instruction in higher education: Teacher perspectives on professional development and certification. *International Journal of Applied Linguistics*. 2020. № 30. P. 144–157. <https://doi.org/10.1111/ijal.12272>
9. Panferova I., Tomchani L. The competence integration of language proficiency in foreign languages teaching process. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2020. № 2. С. 54–58. [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1\(77\)-54-58](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1(77)-54-58)
10. Rashidova M. Problem of competence approach in teaching a foreign language in a non-linguistic tertiary institution. *International Journal of Multidisciplinary Research*. 2020. № 6. С. 164–167. URL: https://www.researchgate.net/publication/348446780_PROBLEM_OF_COMPETENCE_APPROACH_IN_TEACHING_A_FOREIGN_LANGUAGE_IN_A_NON-LINGUISTIC_TERTIARY_INSTITUTION
11. Sá M., Serpa S. Cultural Dimension in Internationalization of the Curriculum in Higher Education. *Education Sciences*. 2020. № 10. <https://doi.org/10.3390/educsci10120375>

References

1. Buianovska, O. (2022). Osoblyvosti formuvannya inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u vyshchikh navchalnykh zakladakh [Peculiarities of foreign language communicative formation competence in higher educational institutions]. *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk. Pedagogika* [Current issues of humanitarian sciences. Pedagogy], 48, 241-245. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/48-1-37>
2. Nikolaenko, Y. (2021). Sotsiokulturna kompetentnist maibutnykh perekladachiv u konteksti mizhkulturnoi komunikatsii [Sociocultural competence of future translators in the context of intercultural communication]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Filohiia* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Philology], 51, 55-58. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.51-3.14>
3. Subota, L. (2023). Metody formuvannya movlennievoi kompetentsii u studentiv molodshykh kursiv [Methods of developing speaking competence in junior students]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Filohiia* [Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Philology], 1, 51-56. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.1.8>
4. Biletska, O., Kuchai, T., Kravtsova, T., Bidiuk, N., Tretko, V., & Kuchai, O. (2021). The Use of the Activity Approach in Teaching Foreign Languages in Higher Education Institutions. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13, 243-267. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/420>
5. Bilous, O., & Voloshyna, V. (2020). Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialists of higher education. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, 3, 15-25. DOI: [https://doi.org/10.35433/pedagogy.3\(102\).2020.15-25](https://doi.org/10.35433/pedagogy.3(102).2020.15-25)
6. Dang, T. K. A., Bonar, G., & Yao, J. (2021). Professional learning for educators teaching in English-medium-instruction in higher education: a systematic review. *Teaching in Higher Education*, 28, 840-858. DOI: <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1863350>
7. Kyrpychenko, O., Pushchyna, I., Kichuk, Y., Shevchenko, N., Luchaninova, O., & Koval, V. (2021). Communicative Competence Development in Teaching Professional Discourse in Educational Establishments. *International Journal of Modern Education and Computer Science*, 13, 16-27. DOI: <https://doi.org/10.5815/ijmecs.2021.04.02>
8. Macaro, E., Akincioglu, M., & Han, S. (2020). English medium instruction in higher education: Teacher perspectives on professional development and certification. *International Journal of Applied Linguistics*, 30, 144-157. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijal.12272>
9. Panferova, I., & Tomchani, L. (2020). The competence integration of language proficiency in foreign languages teaching process. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti* [Education and development of a gifted personality], 2, 54-58. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1\(77\)-54-58](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1(77)-54-58)
10. Rashidova, M. (2020). Problem of competence approach in teaching a foreign language in a non-linguistic tertiary institution. *International Journal of Multidisciplinary Research*, 6, 164-167. URL: https://www.researchgate.net/publication/348446780_PROBLEM_OF_COMPETENCE_APPROACH_IN_TEACHING_A_FOREIGN_LANGUAGE_IN_A_NON-LINGUISTIC_TERTIARY_INSTITUTION
11. Sá, M. J., & Serpa, S. (2020). Cultural Dimension in Internationalization of the Curriculum in Higher Education. *Education Sciences*, 10. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci10120375>

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 04.02.2025